



JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSA
1051 Budapest, Nádor u. 22.
1387 Budapest, Pf. 40. Telefon: 475-7100 Fax: 269-1615

A JÖVŐ NEMZEDÉKEK ORSZÁGGYŰLÉSI BIZTOSÁNAK ÁLLÁSFOGLALÁSA

Ügyszám: J-3738/2008.

Tárgy: Fakitermelés vegetációs időszakban

I. A panasz

1. Bátovszky György, Csömör Nagyközség polgármestere 2008. július 3-án előterjesztett panasza azt sérelmezte, hogy a nagyközség területén vegetációs időszakban erdőirtást, tarvágást végeznek, erdészeti üzemterv alapján és az erdészeti hatóság engedélyével. Kifejtette, hogy rendkívül visszásnak tartja ezt és maga sem tudja megmagyarázni a hozzá fordulóknak, hogy a növények fejlődésének, a madarak költésének és az állatok szaporodásának időszakában, amikor erre az élettérre szükségük van, miért teszik ezt.

II. A hatáskör megalapozása

2. Az Alkotmány 18. §, illetve 70/D. § (2) bekezdései szerint a Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez, és a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez való jogot – többek között – az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.

3. Az állampolgári jogok országgyűlési biztosáról szóló 1993. évi LIX. törvény (a továbbiakban: Obtv.) 27/B. § (1) bekezdése szerint a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának feladata a környezet és a természet állapotának fenntarthatóságát és javítását biztosító jogszabályi rendelkezések érvényesülésének figyelemmel kísérése, értékelése és ellenőrzése. Feladata továbbá a mindezekkel kapcsolatban tudomására jutott visszasságok kivizsgálása vagy kivizsgáltatása, és orvoslásuk érdekében általános vagy egyedi intézkedések kezdeményezése.

4. A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Kvt.) 4. § 1. pontjában meghatározottak szerint környezeti elem – többek között – az élővilág. A Kvt. 3. § (1) bekezdés d.) valamint (2) bekezdés b), c) és d) pontjai alapján a környezetvédelmi törvény hatálya az ott meghatározottak szerint kiterjed az erdőkre, a természet-, az állat- és növényvédelemre.

5. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Tvt.) preambulumban felhívja a figyelmet arra, hogy a természeti értékek és természeti területek a

nemzeti vagyon sajátos és pótolhatatlan részei, fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és jövő nemzedékek számára való megőrzése a jogalkotó, és mindnyájunk feladata. Ezért a törvény 1. §-ában célként határozza meg a természeti értékek és területek, tájak, valamint azok természeti rendszereinek, biológiai sokféleségének általános védelmét, megismerésének és fenntartható használatának elősegítését, továbbá a társadalom egészséges, esztétikus természet iránti igényének kielégítését.

6. Az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény preambuluma alapján az erdő léte a környezetre gyakorolt hatásaiból eredően az egészséges emberi élet egyik alapvető feltétele. Az erdő a termőtalaj, a légkör és a klíma védelmében, a vizek mennyiségének és minőségének szabályozásában betöltött meghatározó szerepe mellett meghatározza a táj jellegét, szebbé teszi a környezetet, testi, lelki felüdülést ad és őrzi az élővilág fajgazdagságát.

7. Hasonló szellemben rendelkezik az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló jelenleg hatályos 2009. évi XXXVII. törvény preambuluma is, amikor kimondja, hogy az erdei életközösségek nélkülözhetetlen fennmaradása, védőhatása és termékei (hozamai) biztosítása érdekében szükséges az erdő szakszerű kezelése és a károsító hatásoktól, a túlzott használattól és igénybevételtől való megóvása, az élettelen környezet, a mikroorganizmusok, a gomba-, növény- és állatvilág sokféleségének, az erdei életközösség dinamikus és természetes egységének megőrzése.

8. Ugyanezen jogszabály 1. §-a szerint a törvény célja az, hogy biztosítsa az erdő, mint a természeti tényezőktől függő és az emberi beavatkozásokkal érintett életközösség és élőhely fennmaradását, védelmét, gyarapodását, továbbá az erdő hármaskörének, azaz a környezetre, társadalomra, valamint a gazdaságra gyakorolt hatásának kiteljesedését, és ezzel kiemelten hozzájáruljon egyebek között a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez, a biológiai sokféleség megőrzéséhez, az ország környezeti állapotának javulásához, a felszíni és felszín alatti vizek védelméhez, a termőtalaj, a mezőgazdasági területek védelméhez és általában véve is azaz az emberi élet fenntartásához és minőségének, biztonságának javításához, figyelemmel az egészséges környezethez fűződő alapjog érvényesítésére.

9. Az egészséges környezethez való jog érvényesülése szorosan összefügg a környezet és a természet védelmére vonatkozó jogszabályok rendelkezéseinek végrehajtásával, a természeti értékeknek és természeti területeknek megóvásával is, ezért a jövő nemzedékek biztosának hatásköre megalapozott.

III. A tényállás

10. A tényállást Bátkovszki György polgármester panasza és az ahhoz csatolt iratok, a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Erdészeti Igazgatósága (a továbbiakban: Erdészeti Igazgatóság), a Csömör Nagyközség Önkormányzat Polgármesteri Hivatala által megküldött iratok, a Bátkovszki Györggyel, Dobay Péterrel az Erdészeti Igazgatóság igazgató helyettesével, valamint Cseke Bence illetékes erdőfelügyelővel készített interjúk alapján állítottuk össze.

11. Mivel a panasz pontos hely megjelölést, erdőgazdálkodási azonosítót nem tartalmazott, az ügy kivizsgálása szempontjából először minden számba jöhető erdőgazdálkodót és lehetséges fakitermelést figyelembe kellett venni. 2006. február 14-én a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Erdészeti Igazgatósága Gerháth Józsefet a 65/A1, A2, B és C erdőrészletekre megbízott erdőgazdálkodóként nyilvántartásba vette, majd a 2008-as

évre nézve fakitermeléssel kapcsolatos engedélyt is kiadott számára. Gerháth Józsefen kívül még két olyan erdőgazdálkodót tartanak nyilván a nagyközségben, akik esetében a 2008-as évben fakitermelés esetleg felmerülhetett: magát az önkormányzatot, illetőleg Bátkovszki Györgyöt.

12. Csömör nagyközség üzemterv módosítási kérelme és erdőgazdálkodási terve alapján 2008. febr. 27-én a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, az Erdészeti Igazgatóság 22.3/1582/5/2008. sz. engedélye alapján a csömöri 67 D, A1, NY1 és C jelű erdőrészletekből összesen 1,44 ha területet vehetett igénybe bekötőút létesítése céljából. Az igénybevétel feltétele volt a szintén csömöri 081/10c. hrsz. ingatlanon felajánlott 3,94 ha önerős csereerdősítés, amelyre nézve a hatóság a szükséges tervdokumentációt már korábban jóváhagyta. Az Igazgatóságtól azt az információt kaptuk, hogy a csereerdősítés mintegy 1,5 ha kivételével megtörtént, a fakitermelésre ugyanakkor ebben az esetben még nem került sor. Ennek alapján tehát megállapíthattuk, hogy a nagyközség a jelen ügyben érintett erdőgazdálkodóként nem jöhet szóba. Hasonló megállapításra jutottunk az ugyancsak a bekötőúttal kapcsolatban fakitermelési engedélyt kapott Bátkovszki György vonatkozásában is.

13. Annak ellenére, hogy az önkormányzat és Bátkovszki György erdőterületein egyelőre fakitermelés nem történt, elvi jelentősége miatt fontos megemlíteni, hogy a bekötőút létesítésével kapcsolatos erdészeti engedélyezési eljárásban a Közép-Duna-Völgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség tájképvédelmi szakhatósági állásfoglalásában hivatkozik a Budapesti és Agglomerációs Területrendezési Tervről szóló 2005. évi LXIV. törvény 6. § (2) bekezdésére, ami szerint az egyes településeken lévő erdőterület nagysága a település közigazgatási területére vetítve összességében nem csökkenhet. Ez a magyarázata annak, hogy az erdészeti hatóság addig nem járul hozzá az erdőterület átmeneti csökkentéséhez sem, amíg a kompenzációként elrendelt új telepítés ellenőrzötten meg nem történik.

14. Ugyancsak lényeges a tényállásnak ezzel a részével kapcsolatosan az, hogy az erdészeti hatóság eljárása során belföldi jogsegély keretében tájékoztatást kért Csömör Nagyközség Önkormányzat jegyzőjétől, annak kiderítése végett, hogy nem ellentétes-e a tervezett beruházás a település helyi építési szabályzatával. A jegyző válasza szerint ilyen ellentét nem volt felfedezhető.

15. Az Erdészeti Igazgatóság 2008. május 5-én kelt 22.3/3706/1/2008. számú határozatával Gerháth József éves erdőgazdálkodási tervét jóváhagyta. Eszerint az erdőgazdálkodó Csömör 65 B és 65 C jelű erdőrészletekben 2,75, illetőleg 7,85 hektáron törzskiválasztó gyérítéssel 45, illetve 215 m³ fatömeget használhat (termelhet ki). A határozat, azon túlmenően, hogy rögzíti, hogy az engedély 2008. december 31-ig érvényes, a kitermelés időpontjára nem tett utalást. Ugyanakkor a határozat a két erdőrészletre 2007-től elkezdett, 2009-ben értékelt és 2012-ben befejezett sarjzatattal történő erdőtelepítést, illetőleg erdőfelújítást is előírt. Az illetékes erdőfelügyelő tájékoztatása szerint Gerháth József erdőterületén a 2009 januárjában elvégzett szemle rendellenességet nem észlelt.

16. 2008. június 8-án a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Erdészeti Igazgatóság a polgármesternek írt levelében is megkísérelte tisztázni az önkormányzat beadványában szereplő adatokat. Az Igazgatóság rögzíti, hogy Csömörön a körzeti erdőterv alapján készült üzemterv szerinti fakitermelések közül a 2008. évre 3 engedélyt adtak ki, összesen 5 erdőrészletre nézve. Ugyanakkor ebből 2 nem tarvágás, hanem törzskiválasztó gyérítés. A 3 tarvágásos erdőrészlet: Csömör 67/A3 és 67/C1 (0,83, illetőleg 0,23 ha-t tesz ki a 0138/40 hrsz.-ú ingatlanon, ami az önkormányzat tulajdonában áll) és a

67/D1 (0,01 ha-t tesz ki a 0141/11 hrsz. ingatlanon, ami Bátovszky Antalé). Mindkét ingatlan esetében Csömör Önkormányzata és Bátovszky Antal közös kérelmére, bekötőút létesítése céljából engedélyezték az erdőterület igénybe vételét, az Etv. 69. § alapján. Feltétel volt ugyanakkor, hogy a szükséges csereerdősítés sikeressége érje el a 70 %-ot.

17. Mivel azonban az illetékes erdőfelügyelő jelentése szerint a csereerdősítést meg sem kezdték, a fakitermelés jogszerűen nem történhetett meg, engedély nélküli fakitermelésnek minősült volna és az Etv. 102. § szerinti szankciók kiszabásának lett volna helye. Az Erdészeti Igazgatóság javasolta egyúttal, hogy a jogszabály szerint bármikor lehetséges fakivágást az önkormányzat saját területén a vegetációs időn kívül hajtsa végre. Ennek szakmai indoka az, hogy az akácok esetében ez valóban kedvezőbb megoldás, míg a fenyvesek esetén – mint Gerháth József erdejében is – az uralkodó szakmai álláspont az, hogy a gyérítést vegetációs időszakban kell végrehajtani, hogy a megmaradó törzsek a téli időszakra meg tudjanak annyira erősödni, hogy a hótehernek megfelelően ellent tudjanak állni.

18. 2008. július 18-án a Közép-Dunavölgyi Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi felügyelőség is írt az önkormányzatnak. Július 3-i levelére válaszolva közli, hogy kitermelésre az üzemtervi előírásokkal összhangban is csak az erdészeti hatóság engedélye jogosít az Etv. 60. § (1) bek. alapján, illetőleg a Ttv. 39. § (1) e) alapján ebben az eljárásban a természetvédelmi hatóság szakhatóságként vesz részt külön jogszabályban meghatározott esetben. Ez a szakhatósági részvételi kötelezettség csak az országosan védett, védelemre tervezett vagy európai közösségi jelentőségű erdőkre vonatkozik, a jelen ügyben érintett csömöri erdőrészek viszont nem tartoznak ebbe a körbe.

19. 2008. szeptember 8-án a Fővárosi és Pest Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal, Erdészeti Igazgatóság Dobay Péter igazgató helyettes kezdeményezésére külön is megvizsgálta a csömöri erdők ügyét. Az esetlegesen fásításban történt fakitermelést 2006-ig visszamenőleg ellenőrizték, ilyen nem történt. Éves fakitermelési terve Gerháth József, Bátovszki Antal és Csömör Nk. Önkormányzat erdőgazdálkodóknak volt, utóbbi két esetben üzemtervtől eltérő kérelmek alapján, részben erdőterület termelésből történő kivonása okán, részben az általános erdőgazdálkodáshoz kapcsolódóan. A bekötő út építéséhez a fahasználat csak akkor kezdhető meg, ha a csereerdősítés sikere biztosított, tehát ezek a munkálatok még nem kezdődhetek meg. Gerháth József erdejében viszont törzskiválasztó gyérítés volt, ami az ellenőrzések alapján szakszerű volt, ezt a 2009. január hónapban tartott ellenőrzés is megerősítette. Az Igazgatóságon elrendelt belső ellenőrzés szerint a fenyvesek gyérítése vegetációs időben nem tiltott, a szakmai elvekkel összeegyeztethető.

20. Az Igazgatóság belső jelentése azt sem rejti véka alá, hogy a bejelentést szakmailag nem tartja megalapozottnak: „Ugyanakkor az ilyen – jól megalapozott (???) – lakossági bejelentésekkel, különösen olyan esetben, ha még a beazonosításhoz szükséges alapvető leíró (helyszín megközelítése) vagy tényszerű adatokat (helyrajzi szám) sem tartalmazza, véleményem szerint nem szükséges ekkora mélységben foglalkozni. Amennyiben valaki úgy véli, hogy jobban meg tudja ítélni a térségi erdő- és fagazdálkodás helyzetét és problémáit, mint a területileg illetékes és a munkájára felelős erdőfelügyelő, természetesen ezt igazolhatja megfelelő végzettséggel és szakirodalmi ismerettel, azonban ezért egy teljes közigazgatási apparátust megmozgatni fölösleges energiapazarlás (...)”

21. Az Igazgatóság ennek alapján véleményét eljuttatta a Jövő Nemzedékek Országgyűlési Biztosának Irodájába is. A levél legfontosabb megállapítása az, hogy az Igazgatóság álláspontja szerint vegetációs időben történő fakitermelést egyébként a Természetvédelmi

törvény csak védett területeken korlátozza, illetőleg az Erdőtörvény 61. § (3) bekezdése alapján felújító vágások esetén korlátozható.

IV.

Jogi elemzés

A.)

A vegetációs időszakban végzett fakitermelés jogszerűsége

22. Az erdészeti igazgatási jogszabályok szerint fák kivágására, akár nagyobb erdőterületen is egyrészt az erdők gondozása, alakítása során, másrészt kifejezetten gazdasági céllal kerülhet sor. Előbbit az erdőről és az erdő védelméről szóló 1996. évi LIV. törvény (Etv.) erdőnevelés, utóbbit pedig fakitermelés cím alatt szabályozza.

23. Az Etv. 42. § (1) bekezdése szerint a befejezett erdőtelepítések és erdőfelújítások további fejlődését ápolással, felszabadító és elegyarány szabályozó tisztítással, valamint törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítéssel kell biztosítani.

24. Az Etv. 60. § (2) bekezdése alapján a fakitermelés módja lehet

a) ápoló vágás: az erdősítés befejezését követő tíz éven belüli fakitermelés;

b) tisztító vágás: a fiatal erdő nevelése céljából végzett fakitermelés;

c) gyérítés: az erdő faállománya minőségének javítását és a fahozam növelését szolgáló fakitermelés;

d) véghasználati fakitermelés: a természetes úton magról történő felújulásra nem alkalmas, vagy nem a termőhelynek megfelelő faállomány letermelése (a továbbiakban: tarvágás), valamint a termőhelynek megfelelő és magról történő természetes felújulásra alkalmas faállományban végzett fakitermelés (a továbbiakban: felújító vágás);

e) szálalás: folyamatos borítottságot és készletgazdálkodást biztosító fakitermelés;

f) egészségügyi fakitermelés: az elhalt, súlyosan sérült, vagy a veszélyes károsítók elszaporodását előidéző beteg fák kitermelése¹.

25. Az Etv. általános rendelkezéseiből, alapelveiből és a 42. és 60. § összevetéséből az is látható, hogy a fakitermelés és az erdőnevelés egymással nem összeegyeztethetetlen tevékenységek, hanem éppen az a főszabály, hogy a fakitermelésnek egyúttal az erdőnevelési célokat is szolgálnia kell. Kevésbé kifejtve természetesen a viszony fordítva is fennáll: az erdőnevelés is nyilvánvalóan messzemenően figyelemmel van az erdőgazdálkodók gazdasági érdekeinek, azaz a fakitermelés mennyiségi és minőségi céljainak.

26. A jelen ügyben szereplő törzskiválasztó gyérítéssel kapcsolatban fontos részletszabályok találhatóak az Etv. végrehajtásáról szóló 29/1997. (IV. 30.) FM rendeletben (Vhr.). A Vhr. 81. § (3) bekezdése alapján a törzskiválasztó gyérítéssel biztosítani kell az erőteljes magassági növekedést, a megfelelő nagyságú korona kialakítását, az állomány minőségi jellemzőinek javulását, a kedvező állományszerkezet kialakítását. Ennek érdekében el kell végezni a minőségi válogatást, elő kell segíteni a javafák fejlődését. A Vhr. 83. § (1) bekezdése alapján pedig az erdő nevelését szolgáló felszabadító tisztítás, tisztítévágás, gyérítések és a természetes felújítás érdekében végzett bontóévágások során, amennyiben a biológiai változatosság tartamossága, valamint az erdő ökológiai stabilitásának biztosítása ezt szükségessé teszi, az

¹ Az Erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. tv. (a továbbiakban: új Etv.) 71. § (1) bekezdése hasonló tartalmú, de továbbfejlesztett, részletesebb felsorolást tartalmaz.

adott termőhelynek megfelelő erdőtársulás mellékfafajait - az erdészeti hatóság által az éves erdőgazdálkodási terv jóváhagyása során meghatározott mértékig - meg kell hagyni.

27. Ugyancsak a törzskiválasztó gyérítésre vonatkozó szabályokat tartalmaz az Erdőrendezési Szabályzatról szóló 88/2000. (XI. 10.) FVM rendelet (Szab.) „Az erdőnevelési munkák elrendelése” cím alatt. A Szab. 68. § (1) bekezdésének megszővegezéséből egyenesen azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a gyérítés adott esetben az erdőgazdálkodó kötelezettsége: „Az erdőt rendeltetéseinek betöltéséhez szükséges fejlődése érdekében - az erdősítés befejezésétől kezdődően - a szükséges mértékben végzett ápolással (felszabadító tisztítás), majd nevelővágásokkal (tisztító vágással, törzskiválasztó és növedékfokozó gyérítéssel) a jogszabályokban foglaltak és a jóváhagyott üzemterv előírásai figyelembevételével kell nevelni.”

28. Az erdészeti jog megfelelő garanciális eszközökkel igyekszik biztosítani azt, hogy a bármilyen okból is elrendelt, engedélyezett fakitermelés során az erdővel kapcsolatos érdekek egyensúlya megmaradjon. Az Etv. 60. § (1) bekezdése szerint az erdő faállományának kitermelését az üzemtervi előírásokkal összhangban is csak az erdészeti hatóság engedélye alapján lehet végezni. A fakitermelési munka végrehajtója köteles az engedély egy példányát a munkavégzés során magánál tartani² és azt az erdészeti hatóság képviselőjének felszólítására bemutatni. Ennek elmulasztása az erdőgazdálkodási szabályok megsértésének minősül és ebben az esetben a hatóság képviselője a munkát leállítja, továbbá a munkavégzőt a helyszín elhagyására felszólítja.

29. Álláspontunk szerint az engedély (vagy az új erdőtörvény szabályai szerint ennek megfelelő dokumentum) magánál tartása azt a célt is szolgálja, hogy a fakitermelési munka végrehajtója egyéb hatóságok, különösen természetvédelmi és önkormányzati hatóságok, sőt az erdő védelmében fellépő civil szervezetek és magánszemélyek számára is betekintést engedhessen. Ezzel a megoldással egyfelől számos konfliktus megelőzhető, azaz elkerülhető, hogy a jogszerű fakitermeléssel kapcsolatban felesleges hatósági eljárások, állampolgári bejelentések, sajtóhírek keletkezzenek. Másfelől viszont a fakitermelés jogosságát bizonyító iratok felmutatásának megtagadása ilyen gyakorlat mellett egyértelműen illegális tevékenységre utal és módot ad a gyors és hatékony intézkedésre.

30. A fakitermelés során figyelemmel kell lenni az erdőkhöz kapcsolódó számos egyéb érdekre is, kiemelten a természetvédelmi érdekekre. Az Etv. 60. § (3) bekezdése a következőképpen fogalmaz: „A fa kitermelésekor figyelemmel kell lenni a források védőterületére, a védett élő szervezetek élőhelyére, az élettelen természeti értékek védelmére, a tájképre, valamint az értékes emberi alkotások környezetére.”³

31. Erdészeti jogunk a vegetációs időszakra nézve általános korlátozást nem tartalmaz. Ugyanakkor az Etv. 70. § (3) bekezdése alapján a vegetációs időszakban a felújító vágással történő fakitermelésre az engedély csak különösen indokolt esetben adható ki, illetve ezen időszak alatt az erdészeti hatóság a fa kitermelését megtilthatja. Ez a tilalmazási lehetőség tehát csupán a véghasználati fakitermelés egyik fajtájára a felújításra korlátozódik, az Etv. rendszerében ettől elkülönülten szereplő gyérítésre nem. A jogalkotó nyilvánvalóan úgy látta,

² Hasonló rendelkezést tartalmaz az új Etv. 70. § (3) bekezdése.

³ Ugyanígy rendelkezik az új Etv. 71. § (2) és (3) bekezdése, azzal, hogy a források védelmét kiegészíti a vízbázisok védelmére általában szolgáló rendelkezéssel, illetőleg az itt szereplő védett érdekek alapján az erdészeti hatóság számára kifejezetten nevesíti a fakitermelés részleges megtiltásának jogi eszközét. Ezzel lényegében a törvényszövegbe emelte a Vhr. 82. § szövegét.

hogy a kisebb mértékű (vagy éppenséggel a teljes) fakitermelés esetén nincs szükség (vagy lehetőség) az erdőben található természeti értékek külön védelmére.

32. A vegetációs időszakban történő fakitermelésre a természetvédelmi jogban szélesebb körű hatósági korlátozási lehetőséget találhatunk. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvényben (Ttv.) szereplő védelem ugyanakkor kizárólag a védett természeti területekre (nemzeti park, tájvédelmi körzet, természetvédelmi terület, természeti emlék) vonatkozik.

33. A Ttv. 28. § (4) bekezdése alapján védett természeti területen lévő erdőben a fakitermelést vegetációs időszak alatt csak kivételesen indokolt esetben (pl. növényegészségügyi okból), a természetvédelmi hatóság hozzájárulásával lehet végezni. A védett természeti területeken tehát a vegetációs időszak alatti fakitermeléssel szemben egyfelől anyagi jogi biztosíték az, hogy a jogalkotó a természetvédelmi érdekeknél is nyomósabb érvet követel meg, anyagi jogi oldalról pedig a természetvédelmi hatóság (jelenleg a környezetvédelmi, természetvédelmi és vízügyi felügyelőség) szakhatósági részvételét írja elő.

34. A jelen ügyben ugyanakkor megállapítható, hogy Csömör Nagyközség közigazgatási területén levő erdők egyike sem tartozik védett természeti területhez, illetőleg nem merült fel az ügyben védett élő szervezetek védelme, források, élettelen természeti területek védelme vagy esetleg speciális tájvédelmi szempontok. Az eljáró erdészeti hatóságok, az érintett erdőgazdálkodók emiatt a jogszabályoknak megfelelően jártak el, amikor a fakitermelést időben vagy területre vonatkoztatva nem korlátozták. A vonatkozó jogszabályok álláspontunk szerint megfelelően igyekeznek az erdők használatához fűződő társadalmi, természetvédelmi és gazdálkodói érdekek között egyensúlyt találni és ehhez megfelelő jogszabályi garanciákat is támasztanak. Mindezek alapján az ügyben alkotmányos visszásságot nem találtunk.

35. Ugyanakkor, figyelemmel a fenti 5-8. pontokban idézett jogszabályhelyekben megfogalmazott alapelvekre, a hasonló ügyek tapasztalati alapján vizsgálni fogjuk, hogy milyen jogi, szervezési megoldásokat lehet kidolgozni annak érdekében, hogy a fakitermelés a természeti területeket vegetációs időszakban minél kevésbé terhelhesse.

B.)

Egyéb jogi problémák az ügyben

36. A Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervéről (BATT tv.) szóló 2005. évi LXIV. törvény „Erdőgazdálkodási térség” címszó alatt a 6. § (2) bekezdésben kimondja, hogy az egyes településeken lévő erdőterület nagysága - a település közigazgatási területére vetítve - összességében nem csökkenhet.

37. Az Etv. 61. § (4) alapján pedig az erdészeti hatóság a fa kitermelését korlátozhatja vagy megtilthatja, amennyiben az erdőgazdálkodó az erdőfelújítás pénzügyi, valamint szakmai kötelezettségének és feltételeinek e törvényben, illetve külön jogszabályban megszabott módon, illetve határidőre nem tett eleget.

38. A két jogszabály összevetéséből álláspontunk szerint is az következik, hogy minden olyan fakitermelés esetén, amikor az egybefüggő erdőterület nagysága akár átmenetileg is csökkenhet, ezt a BATT tv. 1. sz. mellékletében felsorolt, a budapesti agglomerációhoz tartozó településeken, így Csömörön is csak akkor lehet engedélyezni, ha a kompenzációként elrendelt telepítés már visszaigazolt módon megtörtént. Ennek alapján megállapítható, hogy helyesen járt el az Erdészeti Igazgatóság, amikor a bekötő úttal kapcsolatos termelésből kivonás

vonatkozásában a fakitermelés tényleges megkezdését csak az új telepítés megtörténte és annak hivatalos helyszíni szemlén történt nyugtázása után engedélyezte.

39. A közösségi részvétel az erdészeti igazgatásban számos jogi és gyakorlati nehézséggel küzd⁴. A nyilvánosság információhoz jutása nehézkes, beleszólási jogait ritkán, jogorvoslati jogait szinte egyáltalán nem gyakorolja. A problémák egyik legfontosabb oka az erdészeti szakma egy részének elutasító attitűdje a civilek beleszólásával szemben az erdészeti ügyekben. Ez a negatív hozzáállás tapasztalható még több nagy hagyományokkal rendelkező közigazgatási ágazatban, így például a vízügyben is⁵. Ugyanakkor a társadalmi szervezetek és lakossági csoportok, illetőleg magánszemélyek tájékoztató, véleménynyilvánítási és jogorvoslati jogát számos nemzetközi (elsősorban az Aarhusi Egyezmény és az ezen alapuló európai jogi jogintézmények) és hazai jogszabály előírja (így pl. az Adatvédelmi Törvény, a Környezetvédelmi Törvény). E jogi előírások érdemi végrehajtása az egyedi ügyekben tapasztalható diszfunkcionális jelenségek ellenére is összességében a döntések megalapozottságát, törvényességét és jobb végrehajthatóságát szolgálja.

V. Intézkedés

40. A jelen állásfoglalás IV. fejezetében ismertetett tényállás és annak az V. fejezetben elvégzett jogi elemzése alapján megállapítható, hogy a jelen ügyben a jövő nemzedékek országgyűlési biztosának az Obtv.-ben foglalt intézkedések egyikét sem szükséges alkalmaznia.

41. Ugyanakkor az ügy tanulságokkal szolgálhat a szélesebb körű nyilvánosság számára, ezért az Obtv. 27/B. § (3) bekezdés d) pontja alapján felhívom Csömör Nagyközség Önkormányzatának jegyzőjét, hogy a jelen állásfoglalást a képviselő testület következő ülésén ismertesse, illetőleg a testület döntéséhez képest azt szélesebb körben is tegye ismertté. Felkérem a jegyzőt, hogy intézkedéseiről az állásfoglalás kézhezvételétől számított 60 napon belül írásban értesítsen.

Budapest, 2009. július 28.

Dr. Fülöp Sándor
a jövő nemzedékek országgyűlési biztosa

⁴ Ennek szisztematikus felméréséről lásd: Berki et al.: „KÖRNYEZETI DEMOKRÁCIA AZ ERDÉSZETI IGAZGATÁSBAN – TAI módszerű kutatás a magyar erdészeti közigazgatásban érvényesülő részvételi jogok felmérésére” EMLA-WWF-Nimfea, 2007-8 Budapest.

⁵ Lásd például: FÜLÖP S., *Környezetvédelmi demokrácia a gyakorlatban* (kézikönyv környezetvédelmi és vízügyi hatóságok számára), 2002, Bp., REC.